

ŞÜPHE

Özlemnur Tan

Hızlı adımlar, birkaç anons ve ortama hâkim olmuş keskin bir ilaç kokusu... Hastaneye açılan kapıdan içeri girdiğinizde, yüzüne çarpan o minimalist gerçeklikte var olan şeyler bunlardı. Sıkıca el ele tutuşmuş bir çift, hastanenin büyük ekranında dönen tanıtımı izleyerek yavaşça koridora yöneldi. Yan taraftaki bekleme salonunda, tabletlerini hastaneye senkronize etmiş birkaç kişi, ameliyatların gidişatı hakkında geri bildirim alıyordu.

Genç kadın, bekleme salonunun önünden geçerken gözü tanıtıma takıldı, eşinin elini bırakıp izlemeye koyuldu. Şöyle diyordu: *“Artık estetik ameliyatlara, bezdirici diyetlere, bir kalıba girmeye son! Bu, kendinizi değiştirmeniz ve mutluluk için eşsiz bir fırsat: İsteddiğiniz herkes olabilirsiniz! Kendinizi değiştirmeyin, fikrinizi değiştirin! Beyninize takılacak küçük bir çiple istediğiniz bütün özellikleri kazanabilir; kendinizi daha hırslı, daha çalışkan, daha popüler yapabilirsiniz. Eğer bu konuda fikir almak isterseniz, Nöroteknoloji bölümümüze uğrayın.”* Reklam değişti, şimdi de hastanenin ünlü Nöroteknoloji uzmanlarından birisi konuşuyordu: *“Birçok hastalığı, özellikle psikolojik problemleri, ilaçsız tedavi ettik.*

Misal; depresyon hastaları, duygu-durum bozuklukları, kişilik bozuklukları ve daha niceleri tek bir çiple, on beş dakikalık cerrahi bir müdahaleyle son buluyor. Suçlular üzerinde yaptığımız sayısız modellemeyle artık onları çok daha iyi insanlara çevirdik ve şehrimizdeki hapisane kapanma noktasına geldi. Suç oranları azaldı, hastane başvuruları azaldı, daha sağlıklı bir toplum olduk. Geçmiş yıllarda hep 'Olumlu düşünün, ne düşünürseniz osunuz.' diye bir akım vardı. İnsanlar bir şeye odaklanıyor ve onun gerçekleştiğini hissetmeye çalışıyorlardı. Eğer böyle hissederseniz gerçekliğe bir adım daha yaklaştınız, falan filan... İşte bu sistem o fikirden çıkıyor ama size düşünün ve bekleyin demiyor. Tek bir hareketle sizi tamamen değiştiriyor. Sizin kişilik özellikleriniz, huylarınız, hayata bakış pencereniz... Zihninizin içine yerleştirdiğimiz bu çip, yerleştikten sonra sarmal bir dokuya dönüşüp zihnin kıvrımlarına doğru saçaklanıyor. İsteddiğiniz özelliklere sahip beyinler nasıl çalışıyorsa onu taklit edip, o bölgeleri uyarıyor. Örneğin; yaratıcı olmak isteyen bir mimar, çizim yapmayı her düşündüğünde beyninin yaratıcılık kısmına küçük uyarılar geliyor ya da hiperaktif çocuğunuz, yaşıyla oranlanan aktivite sınırının üzerine çıkarsa uyarılar devreye giriyor ve sakinleşiyor. Kendinden memnun olmayan bireyler, kendini olduğu gibi sevmeyi öğreniyor. Kendini dışlanmış hissedenden bir birey artık öyle hissetmiyor ve farklı düşündükçe, farklı hissettikçe diğer hayatların eksenine daha kolay girebiliyorlar.”

- Simge, geç kalıyoruz.

Genç kadın hemen reklamın hipnozundan kurtuldu ve eşinin yanına gitti. Kapıyı çaldılar, içeri girdiklerinde güleç yüzlü bir doktorla karşılaştılar. Hemen eliyle buyurun, oturun işareti yapmıştı bile. “Bir bakalım, Simge ve Burak’la mı görüşüyoruz?” Genç çift başını “evet” anlamında salladı. “Bu işlemi Simge’ye uygulayacağız sanırım. Çizelgemde öyle yazıyor. Evet Simge, şimdi bana buraya geliş öykünüzü

kısaca anlatmanı istiyorum.” Doktor ses kayıt cihazını açtı ve geriye yaslandı. Simge tereddütlüydü, onun yerine Burak konuşmaya başladı: “Simge biraz nasıl desem, depresif ruh haline sahip. Onun enerjik, hayata karşı daha umutlu ve kendine güvenen biri olması evliliğimizi daha iyi hale getirebilir. Tabii ki onu bu haliyle de seviyorum ama hayat böyle onun için daha zor. Çok üzgün, hayata karşı öfkeli ve en çok da kuşkulu...” Doktor, Burak’a yeterli anlamında işaret yaptı ve Simge’ye döndü. “Simge, kayıtlara geçmesi açısından önce kendini tanıtmam gerekiyor. Bir de senin hissettiklerini duymalıyım. Bu işlemi gerçekten istediğini bilmeliyim yoksa bu işlemi yapamayız. Eğer eşin olmadan konuşmak istersen ondan bize biraz izin vermesini isteyebilirim.” Simge tereddüt etti, konuşmaya başladı: “Ben Simge Ertekin. Uluslararası bir şirkette yazılım mühendisi olarak çalışıyorum. Eşim biraz daha hareketli, biraz daha şefkatli ve daha mutlu bir eş istiyor; ben ise sakin, yavaş ve mesafeli olmayı seven biriyim, yani bu kendimi bildim bileli böyledir. Bu tavrım nedeniyle hiç sosyal olamadım, hiç istediğim gibi yaşayamadım çünkü kendi zihnimin üzerinde bana sürekli olumsuz konuşan, kuşkularımı körükleyen ve beni bir türlü rahat bırakmayan bir bariyer var sanki. Dolayısıyla bu işlemi istiyorum, eşim haklı, bu beni daha mutlu edecek.”

Burak’ın gerilmiş beden dili bir anda rahatladı, gülerek doktora döndü, başıyla tamam anlamında bir işaret yaptı. Bu işaretleşme kısa sürmüş olsa da Simge’nin dikkatinden kaçmadı. Doktor, birkaç psikolojik test yapılacağını söyledi, böylelikle Simge’nin ruh halleri ve bazı kişilik özellikleri de başka hastalara aktarılabilirdi. Geniş bir bilgi havuzuna Simge’nin sorulara ve görüntülere verdiği tepkiler kaydedilecek ve çip için verilere dönüştürülecekti. Misal, diye açıkladı doktor, Simge’ye savaş ve yaralılarla ilgili görseller gösterilirken hissettiği hüznün ve merhamet, kişilik bozuk-

luğu yaşıyan ve merhameti hissedemeyen birine aktarabilirdi. Burak heyecanlanmıştı.

“Kişilik özelliklerini toplamamız yedi veya sekiz yıl önceye dayanıyor. Öncelikle üniversitede okuyan gönüllü öğrencilerle başladık. Daha sonra bilim insanları, sanatçılar, zihin haritasını bizlere açmayı kabul eden herkesten veri topladık ve çipi geliştirdik. Son beş yıldır bu sistem dolaşımda ve dünyanın %80’i çoktan bu sistemin içinde. Hiçbir sıkıntı yaşamayacaksınız. İçin rahat olsun. Ki sen de yazılım mühendisisin, bu işlerin nasıl yürüdüğünü az çok bilirsin. Şimdi birkaç test yaptıralım, sonra tekrar buluşalım.” dedi doktor. Saçma, dedi Simge içinden, devlet içinde yürütölen bu çipin sistemini anlıyordu ama ayırıştırıramazdı, doktor da bunu biliyordu elbette. Bu bilgiler öyle gizliydi ki herhangi bir yazılım mühendisi o bilgilere katiyen ulaşamazdı. Onların çok farklı kodlarla sisteme girildiğini ve şifrelendiğini biliyordu. Zaten muhtemelen o yazılımda emeği olanların hiçbiri şu anda yaşamıyordu. Hepsi, potansiyel tehdit öngörüsüyle ortadan kaldırılmıştı. Uçak kazaları, diye düşündü Simge; intihar vakaları, hatta ve hatta düz yolda, hiçbir sıkıntının olmadığı yolda aniden yapılan kazalar, tutmayan frenler, açılmayan hava yastıkları... Eğer işinde çok iyi bir bilim adamıysanız ve potansiyel tehdit olduğunuz düşünülürse bu alternatif sonlardan birini seçebilirsiniz. Simge bunları düşünerek ve içi ürpererek kalktı ama Burak kalkmadı. Doktorla biraz sohbet edeceğini söylemişti, bu Simge’yi daha da kuşkulandırdı. Yakında bu kuşkulardan kurtulacağını düşünmesi ise içini ferahlatmadı, bunu yüksek sesle dile getirmese de kendini daha aptal hissedeceğini düşünüyordu. O yüzden bir kez daha zihninde kuşku kazandı, çantasını eline aldı, bir şeyler ararmış gibi yaptı. Sonra aklına yeni gelmiş gibi, *“Çantamı burada bıraksam sorun olur mu?”* dedi, çoktan sohbete dalmış ikili onu önemse-

medi bile. Dışarı çıktı, yüzüne su çarptı, testler için gitmesi gerekiyordu ama içinden gelmedi. Hastanenin dışına çıktı, çevredeki insanları izledi. Sakinleşmeyi umdu ama hissettiği tek şey öfkeydi. Dünyanın böyle bir hale gelmesine üzülmüştü. O, gizlendiği mağaradan, ruh halinden, yalnızlığından mutluydu. Etraftaki insanlara baktı. Mutlu görünen, kendine güvenen, başarılı ve yaratıcı olan %80'i düşündü, içi ürperdi. Bu, yaradılışa karşı çıkmaktı, evrimi kontrol etmekte. Kontrol etmek demişken, o çiplerin sadece zihne uyarılar gönderen küçük sarmaşık sisteminden oluştuğunu düşünmüyordu elbette. Bu bir fişlemeydi, takip cihazıydı, belki daha bir sürü kimyasal içeriyordu. Bu bir toplum kontrolüydü. İnternette bu çipe karşı çıkan bir sürü grup görmüştü. İddia edilen şey, insanların birer canlı bombaya dönüştürüldüğüydü. III. Dünya Savaşı'nı tek bir tuşla çıkarabilirlerdi. Sıradan insanlar on beş dakikada mutlu, iyi niyetli, şefkatli ve yaratıcı olabiliyorsa, azılı bir askere dönüşmesi için kaç saniye gerekirdi? O, yaratıcı olmak istemiyordu, kendine güvenen ve dünyaya olumlu bakan biri olmak da istemiyordu, kendi zihninde mutlu ve güvendedi çünkü bu zamana kadar hemen hemen sıfır zararlar, kendini koruyarak gelmişti. Hemen hemen demişti, çünkü Burak ile evliliğini hasarsız tanımlayamıyordu. Burak, sevdiği kişiyi bir trafik kazasında kaybettikten sonra büyük bir depresyon geçirmişti. O dönemde Simge ile bir klinikte tanışmışlardı. Simge, çok büyük ortak noktaları olduğunu düşünmüştü. Yoktu. Burak iyileşti ama Simge hep aynı kaldı.

Gerekli zamanın dolduğunu düşünüp doktorun odasına gitti, test sonuçlarının ne zaman çıkacağını konuştular, ertesi gün buluşmak üzere sözleştiler. Simge çokça kuşkulu ve meraklı biriydi. Bu ikisi bir araya gelince ölümcül oluyordu. Hemen lavaboya gitti, kulaklıklarını taktı ve telefo-

nunun gizli kaydettiği kaydı dinlemeye başladı. Burak ile doktor bir süre bu işlemde konuştu, Simge biraz ileri aldı, konuşma gittikçe ilginçleşmeye başladı.

“Burak, yıllardır seni tanıyorum, acının dinmesi için elimden geleni yaparım ama bu doğru değil, etik de değil. Simge bir insan, bir hayat, öylece değiştirebileceğin bir oyuncak bebek değil.” Tanışıyorlar mıydı? Simge'nin haberi bile yoktu bu durumdan. İçindeki kuşku için milyonlarca kez şükretti. Ama neden? Burak neden saklamıştı ki tüm bunları? Peki, Simge'yi neye dönüştürmeye çalışıyordu acaba? Şuh, alımlı ve bakımlı bir kadına dönüştürecekse yine kabul edemezdi ama güler geçerdi. Gerçek farklıydı. Burak konuşmaya başladı: *“Biliyorsun, Eylül ile harika bir çifttik. Tek ruh eşim... Hayatımda tanıdığım en özel, başarılı, şefkatli ve güleç yüzlü insan... Bu sistem için ilk örneklerden birini vermişti.”* doktor onayladı, *“Evet kaydı sistemde var ama biliyorsun o, Eylül değil. O Simge ve hiçbir zaman Eylül olamaz. İstedğin kadar ondan Eylül yapmaya çalış. İnsan zihninin de bir kapasitesi var. Ayrıca, Simge'nin bunu bilmemesi daha da kötü, bir çıkmaza sürüklüyor bizi. Üstelik Simge'nin anılarını baskılamamı, onu tıpatıp Eylül yapmamı istiyorsun. O dönemki teknolojiyle elde edilmiş bazı manipülatif olabilecek özellikleri, bu deneye katılırkenki anıların bir kısmını da ona aktarmamı istiyorsun. Bu anılar çok gizli bilgilerdir ve aktarılması yasal olarak suçtur.”* Burak sözü devraldı: *“O da şefkatli ve mutlu olmak istiyor, bu Eylül'ün özellikleri zaten. Üstelik, Eylül o dönemlerde benimle birlikte yaşıyordu, çok mutluyduk, anıları bunlardan başkasını içeremez çünkü hayatı bendim.”* Doktor mırıldandı: *“Beni çok zor bir duruma sokuyorsun.”* Konuşma bu çizgide sürüp gidiyordu. Simge şaşırmadı, kesinlikle şaşırmadı. Eylül'ü biliyordu. Zaman zaman ona özenirdi de ama doktorun dediği gibi, ne o Eylül'dü ne de Eylül Simge... Eylül gibi olmak istemişti ama olamayaca-

ğını da biliyordu. Yapı meselesiydi bu. Ayrıca Eylül'ün bu sistem için ilk deneklerden biri olduğunu bilmiyordu. Bilse bu hastanenin kapısından içeri girer miydi?

Lavabodan çıktı, yüzüne soğuk su çarptı, bu yüzleşmeyi yapmak istemiyordu ama artık kaçamayacağını da biliyordu. Burak'a gülümsedi, hiçbir şey yokmuş gibi davrandı. O gece Burak yattıktan sonra tüm anti-çip grupları araştırdı, onlardan birinin avukatıyla görüştü, ses kayıtlarını ona gönderdi ve bu büyük hukuki olay için dava açmaya hazır olduğunu söyledi. Avukat ona bu numaradan ulaşabilirdi. Bu davanın sonuna kadar arkasında olacaktı. Belki tüm dünyaya yansır. İnsanlar daha mutlu olmak yerine kendileri olmanın keyfini sürmeye tekrar inandırılabilirdi belki. Arkadan bir ses duydu. Burak'la göz göze geldi. Ona gergince gülümsedi. *"Yatakta seni göremeyince endişelendim, iyi misin?"* diyerek sarıldı Burak. Simge, kolunda bir acı hissetti. Baş dönme başladı, hemen yere çöktü. *"Beni çok zorluyorsun Simge. Neden her şeyi kazıp çıkarmak gibi bir huyun var? Sadece söylenenlere inansan olmaz mıydı?"*

"Burak, neler oluyor?" dedi Simge, ama zihni çoktan bulanmaya başlamıştı. İçeri birtakım adamların girdiğini duydu önce, sonra da doktorun tanıdık sesini. *"Keşke testlere daha önce baksaydım, sisteme düşmediğini düşünmüştüm, oysa yaptırılmamış bile. Bunu hemen halledelim, yoksa Simge başımıza iş açacak gibi."* Simge daha fazlasını da duyuyordu ama anlamlandıramıyordu. Küçük bir sızı hissetti boynunda, yavaş yavaş o his de kayboldu, bulutların üzerine düşmüş çesine garip bir uykuya daldı. Bu arada Burak, Simge'nin tüm kişisel eşyalarını yok etmekle meşguldü; bilgisayarını, telefonunu, hatta ajandasını...

Ertesi sabah kalktığında her şey çok daha iyi göründü. Kendini mutlu ve sadık hissediyordu, sanki hep öyleydi. Daha önce saplandığı karamsar bakış açısı kendisine bo-

ğucu görünmeye başladı, o anlarla ilgili hatıralarını umursamadı. Kocasını ona garip görünüyordu, onun söylediği her şey komik ve aptalca geliyordu. Burak, Simge'nin saçlarını okşadı, sarıldı. "Seni o kadar çok özledim ki..." dedi. Simge güldü, kendini bir oyunda gibi hissetmişti. Kocasını oldukça boğucu ve sıkıcı bir tipti. O sırada Ahmet'i hatırladı, kocasının bir zamanlar arkadaşıydı, son zamanlarda fazla görüşmüyorlardı ama arkadaşlardı işte. Birden ona karşı büyük bir çekim hissetti. Sanki Ahmet'le daha önce görüşmüşlerdi. Evet, görüştiklerini hatırlıyordu. Mahrem görüşmelerdi bunlar. Burak'tan ayrılıp Ahmet'le olmayı düşünüyordu, anımsamıştı. O kadar yoğun anılardı ki, Simge bu anıların Eylül'ün anıları olduğunun farkına bile varmadı. Ahmet'i aradı ve Burak'a da dışarı çıkacağını söyledi. Burak şaşırılmıştı, bunlar hiç beklediği şeyler değildi. Simge'nin bakışlarındaki kuşku yerini dalgacı bir bakışa bırakmıştı. Evet, bu tanıdıktı, en az Eylül kadar. Fakat Eylül'ün de kendine ait sırlarının olabileceğini hiç düşünmemişti.

Burak kuşkulanıp Simge'yi takip etti. Ahmet'le görüşen Simge'nin cüretkâr tavırlarına şaşırıldı, önce kabul etmek istemedi, kendisiyle savaştı, sonra doktorla görüştü ve bu anıları geri alma işleminin olmadığını, zaten geri dönüşü olmadığını için yasal olmadığını öğrendi.

Bir ay içinde boşandılar. Burak, bir kliniğe yatırıldı. Bu sefer kolay atlatacak gibi görünmüyordu. Doktor, olay açığa çıkmadığı için şanslıydı. Eylül'ün zihin haritasını ve anılarını, kaydını, her şeyini sistemden sildi. Eylül'ü çok özleyen Ahmet için Simge, hayatta elde edemeyeceğini düşündüğü ikinci bir şans gibiydi, bu şansa sıkıca sarıldı. Simge, kendi anılarını baskılayan Eylül'ün anılarını zamanla sahiplendi, işinden ayrıldı ve yeni bir yaşama başladı. Yeni bir hayata başladığı için ve o boğucu Burak'tan kurtulduğu için mutlu oldu. Boşanmak, çip olayıyla birlikte bu zamana kadar

verdiği en doğru karardı. Bir de şu kişisel bilgilerini taşıyan telefonunu, tabletini ve bilgisayarını yedeklemiş olsaydı keşke. Hepsi bir anda ortadan kaybolmuştu. Neyse, bu yüklerden kurtulmak da bir erdemdi, gereksiz her duygudan arınmak gibi. Bu hissi sevdi. Televizyonda bir avukatın bir ses kayıtlarıyla gündeme geldiğini, kayıtlardaki kişinin arandığını gördü. Anımsamadı, umursamadı da. Saçlarını karıştırdı, Ahmet'e sarıldı. Hayatında ilk defa kendini özgür hissediyordu.

DOWN UP

Lütfi Özarslan

Gözünü açtığında büyük bir acı hissetti. Göz kapaklarını tekrar kapattı. Kulaklarına uğultu ile ses karışımı mekanik bir şeyler geliyordu. Göz kapaklarını araladığında burnuna takılı bir alet gördü. Tanımlayamadığı yerlerden beynine kısa aralıklı sinyaller alıyordu. Sanki küçük elektrik çarpmaları yaşıyordu. Göz kapakları iyice alışınca yüksek bir makineye oturtulmuş şekilde el ve ayaklarının mekanik kollarla yavaşça hareket ettirildiğini gördü. Şırıngaya bağlı makineler damarlarına değişik renklerde sıvılar gönderiyordu. Kabinin dışında birkaç insanımsı yaratık kabini kontrol eden panelleri sürekli izleyerek sanal bir boşlukta müdahale ediyordu. Birden kulaklarına tanıdık bir ses geldi. Bu, kendi sesiydi. Gözleri etrafı taradı. Ses devam etti.

“Hoş geldiniz Yüce Yaratıcı! Şu anda uyanma sürecindediniz. Bedeniniz ve beyniniz fizikî olarak tam uyandırılmadığı için bilinçaltınıza sesleniyorum. Yaklaşık bin yıldır uyutuluyorsunuz. Bu sürede bağlı bulunduğunuz yaşam destek ünitesi beden yapınızın zinde kalması için fizyolojik ve kimyasal bütün ihtiyaçları karşılayacak şekilde eksiksiz çalıştı. Yine sizin geliştirdiğiniz anti-aging makinesi ile hücre yapılarınız matematiksel olarak bin yıla yayıla-